

Johann Deutschmann István Pilarik

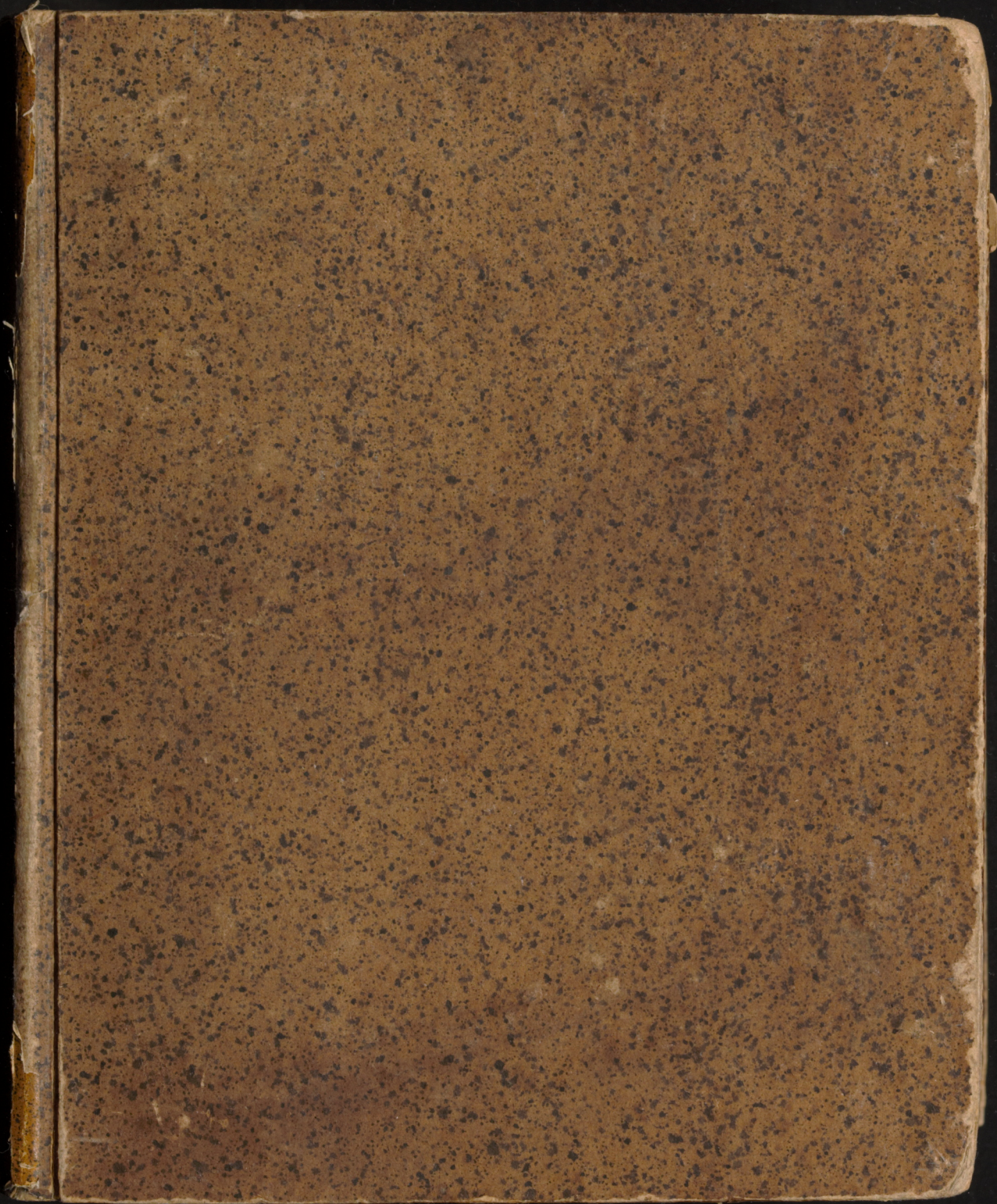
**Disputatio Theologica De Triplici Spiritus Sancti Regno, Potentiae Gratiae, Et
Gloriae In Genere : Ex Psalmo LI 12. 13. 14.**

Wittenbergae: Hakius, 1696

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn785216316>

Druck Freier Zugang

35

Fa-1092 (35.)

2.

3.

4.

6.

2

2

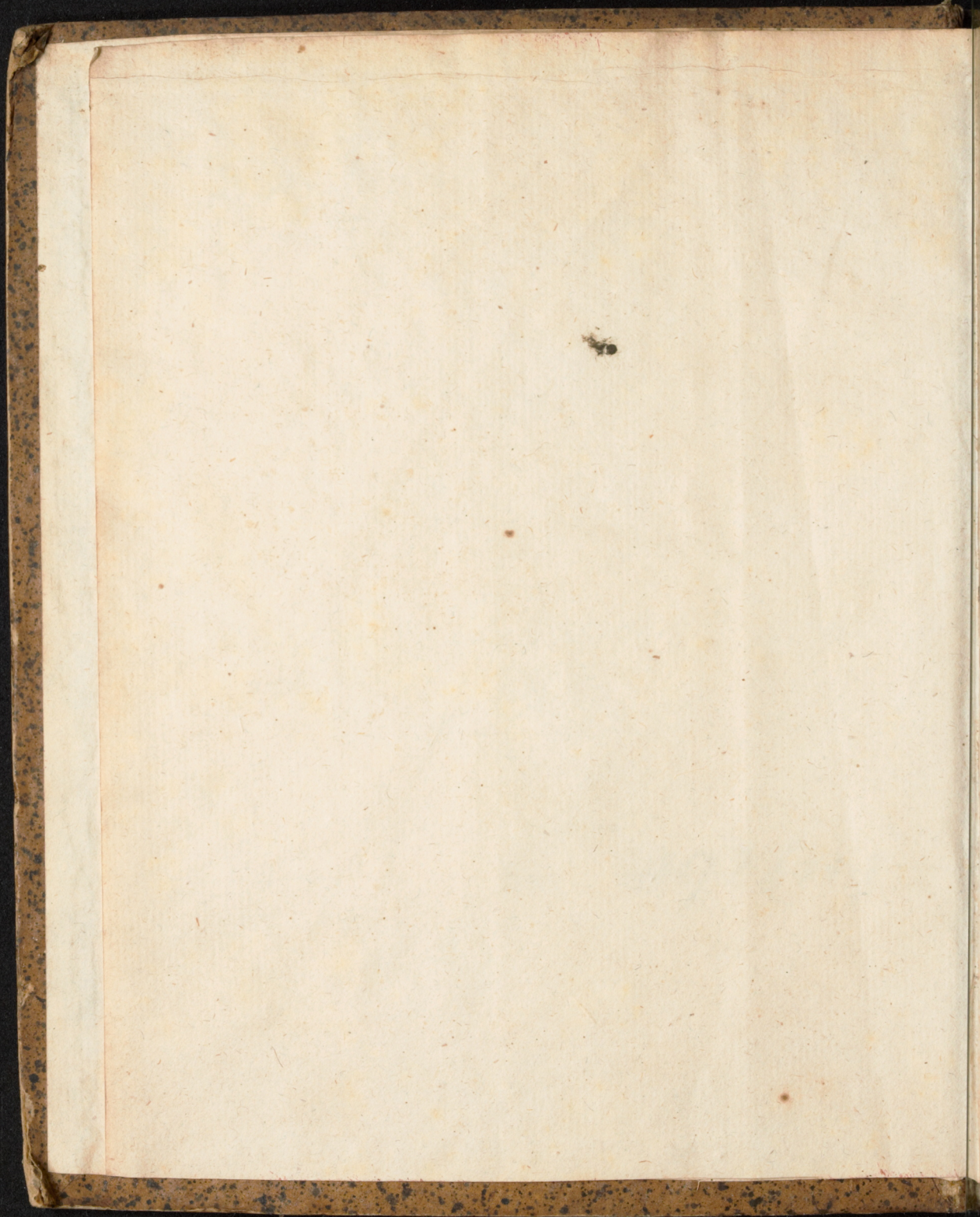
12.

13.

17.

15.

16.

IN NOMINE SPIRITUS SANCTI, HOSPITIS
PENTECOSTALIS,

DISPUTATIO THEOLOGICA
De
TRIPLICI SPIRITUS
SANCTI REGNO, POTENTIÆ
GRATIÆ, ET GLORIÆ IN
GENERE

Ex Psalmo Lk. 12. 13. 14.

Quam
SUB PRÆSIDIO

*Viri Summè Reverendi, Magnifici, Excellentissimi,
atque Amplissimi,*

DN. JOH. DEUTSCHMANNI

Doctoris Consummatissimi, Prof. Primarii perquam me-
ritissimi, Collegii Theologici Senioris maximè Venerandi, atque
Templi Academici Præpositi Vigilantissimi, nec non Alumnorum
Electoralium Ephori Gravissimi, Theologi per universam Christi
Ecclesiam, summâ meritorum laudè dudum longèqve Ce-
leberrimi,

*Dn. Patroni, Præceptoris, atque Studiorum suorum Promotoris, pio obsequio
observantiâ, omnique filiali amoris & honoris cultu, Parentis instar,
æviternum devotissimè, ac sanctissimè colendi, devenerandi,*

Publico Eruditorum Examine subjiçiet

M. STEPHANUS PILARICK,

IN AUDITORIO MAJORI

Die XXVIII. Maji, Anno 1696.

WITTENBERGÆ,
Typis Johannis Hakii.

10

27

30

3

DI

RES

VS

S

CLVI.

Illustris Dresdensium Reipublica

Patria Patribus Conscriptis,

VIRIS

Magnificis, Excellentissimis, Nobilissimis, Amplissimis,
Consultissimis, & Prudentissimis,

DNN. DNN.

CONSULIBUS,

SYNDICO

PRÆTORIBUS,

SCABINIS,

Cœterisque SENATORIBUS,

De Patria optimè meritis, vigilan-
tissimis &c.

Domini Patriæ ac Studiorum suorum Promotoribus ad cineres usque æternâ
observantia colendis

Specimen hoc Academicum Submissa
mente consecrat.

RESPONDENS.

AD PEREXIMUM ET, CLARE DOCTUM

DN. M. STEPHANVM PILARICK,

SS. THEOLOGIE STUDIOSUM SOLERTISSIMUM,

CONVICTOREM DILECTISSIMUM,

DE

TRIPLICI REGNO SPIRITUS SANCTI

PUBLICE DISPUTANTEM

Magna sunt, & multa Pentecostalia Spiritus Sancti mysteria, quae vera sunt DEI Magnalia. Inter alia reperiuntur etiam DEI Regna, quae certe non ultimi sunt ordinis, vel postremae classis. Unum equidem Dei Regnum est, cum unus sit, quoad Essentiam, Rex, sed tergeminae tamen est differentiae, quod distinctos cives, atque subditos, quoad distincta media, quod distinctos fines. Et sic, aliud Dei Regnum est Regnum Potentia, quoad inter creaturas in mundo, potenter juxta creationem Deus administrat; aliud Regnum Gratiae, quod in Ecclesia, mystica Civitate, juxta Christi Redemtionem inter fideles Dei filios gratiose dispensat; aliud Regnum Gloriae, quod in caelesti Hierarchia Deus inter beatos caelites, juxta beatificam visionem, ad aeternam gloriam adornat. Hoc triplex Dei Regnum, & Deo Patri, Primae Deitatis Personae, tanquam Auctori, competit: Idem tergeminum Dei Regnum quoque Dei Filio, ceu Mediatori, convenit: Tandem etiam Regnum hoc Trinum, Spiritui Sancto, ceu Deo Terminanti, vel obsignatori tribuitur. Nam hi tres, & unum sunt, & unum sapiunt, & unum volunt, & unum faciunt, & sic unum regimen intendunt, ac attendunt, atque gubernare contendunt. Est igitur Rex unus *καὶ ὁσων* vel quoad Essentiam regnandi jus, regiam Majestatem, & potestatem, ac regiminis identitatem, sunt etiam tres regentes, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus *καὶ ἰδιωτικῶν* & appropriationis varietatem, dum Pater à se, Filius à Patre solo, Spiritus Sanctus, & à Patre, & à Filio regnat. Pater ordine primo, Filius ordine secundo Spiritus sanctus ordine tertio, regimen administrat, & sic Pater *ἀνευήτως*, citra communicationem alicujus originis, à semetipso; Filius per generationis, & Spiritus Sanctus, per Spirationis communicationem, Regis instar gubernant. Nunc Tibi, CLARE DOCTE DN. M. RESPONDENS, Pentecostales meditationes sunt curae, cordique, dum temporari servare prudenter cum Ecclesia eligis. Hoc enim Christianos decet, hoc imprimis Theologos, ad Theologiae Studiosos, condecet. Omnis labor sanctus ad Spiritum Sanctum hoc Pentecostes tempore dirigendus. Hic Praeses Ecclesiarum, Antistes Academicarum, Autor, & Stator pentecostalium denorum, Director, & Promotor omnium Pentecostalium laborum. Felices illi Theologiae Studiosi,

avi

IO

27

30

3

DI

RES

VS

S

CLVI.

6.
qui *Ducem* hunc sequuntur, & *felices* illi sunt *labores*, qui potissimum in huius *Ductu* gloriam diriguntur. Hæc tua nunc *cura*, labor hic unice tuus, sanctum hoc *opus tuum* est, vere *pium* est, vere *pentecostale* dicitur, dum pentecostalem hunc *Spiritum*; ut *Regem*, & *Dominum*; juxta leges verbi divinas meditaris, *Triplex* ejus *Regnum* admiraris, & *Regem* hunc *potentia*, *Gratia*, & *Gloria*, eum verum *Deum*, religiose veneraris. *Laude dignissimam* hoc tuum *institutum* est. Habes in eo *magnos præcursores*, *Apostolos* non tantum, & *prophetas* sed etiam *Reges*, *potentia summos*, amore pietatis *optimos*, gloria *Maximos*. Inter eos eminet *David*, *religiosus*, *bellicosus*, & *victoriosus*, *Israelitarum Monarcha*, *Propheticus Rex*, & *Regius Propheta*, *Deo dilectissimus*, *Typus Messia* convenientissimus. Hic alios inter *Psalms* etiam *Primum*, & *Quingagesimum*, ex *ditamine* Sancti Spiritus edidit, & *memoria* prædidit, ac in usum *Theologorum*, atque *Studioforum Theologia* non sine Dei providentia nobis reliquit. In hoc *Psalmo* profundam *Mysteriorum* omnis generis *Abyssum* cernimus, ac in ejus *corde*, vel *medio*, *Compendium Mysterium Pentecostali*um deprehendimus. *Compendium* hoc breve quoad *verborum sonum*, sed *longum*, propter *abundatissimum* verborum *sensum*. Videmus in limpidissimo *Verborum Speculo* Spiritus Sancti certissimam *existentiam*, divinissimam ejus *Naturam*, vel *Essentiam*. Videmus in eodem *Hypostaticam* Spiritus Sancti *Subsistentiam*, & *variâ proprietatum eminentiam*. Videmus in hoc ipso Sancti Spiritus *Officium*, & *varium* ejus *Regnum*, admiranda *Pentecostalis* *Hospitis dona*, vel *privilegia*. cuncta pariter alia, quæ plenissimæ *Sacrarum literarum pandente*, per divinam revelationem, exhibent, eis *ἐν τῷ πνεύματι* breviter *Pentecostalis Oraculi Davidici* verba continent. TIBI PEREXIMIE DN. M. RESPONDENS, modo placet, *Tergeminum* Spiritus Sancti *Regnum*, quod *corde* pio meditaris, *ore* sancto disputare conaris, ac opere *Theologico* publice perscrutaris; Videbit hoc ipse *Doct̃or veritatis*, *Spiritus sanctus*, & studiorum tuorum *cursum* sua *Gratia* promovebit, *pentecostalibus* suis donis augebit, *adistentia* sua, *præsidio*que *fructuoso* fovebit, ad *florem* omnem *influentia*, vel *benedictione* sua cuncta tua studia gratiose promovebit, & SUMMIS PATRONIS eadem *commendatissima*, *Vita* tuæ *florentissima*, MAXIME REVERENDO DN. PARENTI *jucundissima*, Gregique piorum *fructuosissima* reddere studebit! Hoc votis suis optat, precibus suis cœlitus oret.

Wittebergæ d. 29. Maji
Anno M. DC. XCVI.

JOHANNES Deutschmann/ D.

IN NOMINE SANCTI SPIRITUS,
DOMINI PENTECOSTALIS!

MEDITATIO PENTECOSTALIS DE TRIPLICI
REGNO SANCTI SPIRITUS, POTENTIAE, GRATIAE
ET GLORIAE,

Ex Psalmo LI. 12. 13. 14.

Varium est Dei, juxta Scripturam Sacram, Regnum, sed unus est Rex, Deus. Deus Unus est Rex, quoad essentiam, sed Trinus etiam Rex, quoad subsistentiam, Deus Pater, Deus Filius, & Deus Spiritus Sanctus. Patri competit (a) Regnum potentiae, quoad Creationem, Conservationem, & Gubernationem: Eidem quoque competit (b) Gratia Regnum, quoad misericordiam, quia Dicitur ὁ πᾶσι τῶν δικλητῶν II. Cor. I. 3. dum, à parte ante, Gratia Regnum in misericordia fundatur, quia nisi misericordia paterni cordis præcessisset, nec Gratia Regnum à Patre processisset, cum hic sit ὁ θεὸς πᾶσι χάριτος, Deus omnis gratiae I. Pet. V. 10. Patri denique competit (γ) Regnum gloriae, sicut Christus electis, à dextris in judicio stantibus, inquit Matth. XXV. 34. Venite Benedicti Patris mei, Possidete regnum hereditario partum vobis à constitutione mundi, Sic Filio quoque tribuitur (a) Regnum potentiae, dum omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil, quod factum est. Joh. I. 2. Et sicut Pater in Regno potentiae semper operatur, sic etiam Filius operatur Joh. V. 17. cum omnia verbo suae virtutis in potentiae Regno portet, Hebr. I. 3. Tribuitur itidem Filio (b) Regnum gratiae, cum sit plenus Gratia, & veritatis, Joh. I. 14. ex cuius plenitudine nos omnes accipimus gratiam pro gratia v. 16. qui Verus homo in gratia Rom. V. 15. (c) Regnum Gloriae, cum ipse, noster Salvator, fit Rex Gloriae, dum quatuor vicibus Psal. XXIV. 7. 8. seq. hoc illustri titulo salutatur, dicente Davide: Attollite portas, Principes, vestras, & elevamini porta mundi, & introibit REX GLORIAE. Quis est iste REX GLORIAE? Dominus fortis, & potens, Dominus potens in praelio: Attollite portas, Principes, vestras, & elevamini porta mundi, & introibit REX GLORIAE; quis est iste REX GLORIAE?

IO

30.

3

DI

RES

VS

S

CLVI.

2 MYSTERIUM PENTECOSTALE

6. *GLORIÆ? Dominus Zebaoth, & ipse est REX GLORIÆ, Sela. Freqvens Regis gloria productio, vel introductio, dicitur Regni Gloria ad Christum, Dei Filium, infallibilis appropriatio, vel etiam indubitata demonstratio. Denique Spiritui Sancto pariter attribuitur (1) Regnum potentia Gen. I. 2. ubi statim in creatione Spiritus Elohim Regnum Potentie virtute sua divina parabat, & cunctis creaturis producendis incubabat: neque tantum productioni creaturarum suam virtutem creatricem communicavit, sed etiam hactenus virtutem conservatricem suppeditavit, & adhuc suppeditat, sicut David inquit Psal. CIV. 30. Emittes Spiritum tuum, & intesmenter omnia creabuntur, & (indies) renovabis faciem terra: quinimo non tantum renovat, sed & sua repletionem totam Universitatem conservat, quia Spiritus Domini replet orbem terrarum, Sap. I. 7 quod autem de terrarum orbe dicitur, de reliquis creaturis universis, & singulis, subintelligitur, cum de similibus simile ferendum sit iudicium. (2) Regnum Gratia, quod imprimis Spiritui Sancto proprium esse dicitur per sanctificationem, à qua Gratia Regnum dependet, tum in fieri, tum in esse, tum in operari: quoad fieri, quia Spiritus Sanctus in festo Pentecostali, juxta Christi promissum, Gratia Regnum per visibilem apparitionem inchoavit, Ecclesiam Catholicam, respectu Novi Testamenti, fundavit, dum lingvarum, ad universalem Evangelii predicationem, Apostelis varietatem donavit, & omnia dona gratia liberaliter tam Auditoribus, quam Doctoribus, communicavit: quoad esse Spiritus Sanctus est, & manet Spiritus Gratia, non tantum in donis, sed etiam in personis, dum omnes sua gratia Christianos ornat, & exornat, siquidem nemo sine Spiritu sancto Jesum Dominum appellare potest, I. Cor. XII. 3. Quoad operari, dum Spiritus Sanctus in omnibus omnia quod Regnum Gratia semper operatur v. 6. (3) Regnum Gloria, quia Gloria & Dei Spiritus est I. Petr. IV. 14. Neque demum in Novo Testamento talis Regni triplicis ad omnes Tres SS. Trinitatis personas appropriatio revelata fuit, sed in prima generis humani restauratione, vel Regni Dei renovatione, talia mysteria proloplastis manifestata, cunctisque posteris eorum, ad veram ipsorum felicitatem, divinitus oblata. Nam Jehovah Elohim, Deus Uniterminus, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus, post lapsum protoplastis apparuit, & fundamenta triplicis Regni firmissime peccatoribus miseris posuit. Primum jacta fundamenta Regni potentie, dum*

dum postliminio jura *regni potentie* recuperata, simulque *cuncta, quæ*
sunt in cælis, & in terris, Deo per Messiam *reconciliata,* quia sic com-
 placuit Patri reconciliari per hunc, scil. Messiam, omnia in ipso, pa-
 cificans per sanguinem crucis ejus, sive quæ in terris, sive quæ in
 cælis sunt, Col. I. 19. 20. Homo creatus, tanquam *imago Dei Gen.*
L. 26. jus omnium creaturarum acceperat, & *Dominium* pariter omnium crea-
 turarum, juxta Creatoris voluntatem, ac benignitatem, susceperat,
 v. 28. imò *jus, & Dominium* creaturarum in *regno corporum simplicium,*
 quoad *terram Gen. II. 8. quoad aquam & flumina v. 10. seqq. in regno*
metallorum & mineralium v. 11. seqq. in regno vegetabilium v. 8. & 15. in
regno animalium v. 19. 20. actu per divinam installationem exercuerat,
 sed proh dolor! per serpentis seductionem, illicitam *obsecutionem,*
 & *apostaticam à creatore defectionem,* omne *jus & dominium* creatura-
 rum, miserabiliter amiserat. *Homo nudus, & omni bono spoliatus,* Dei
 Creatoris, & omnium creaturarum hostis evaserat, & Deum ipsum,
 benefactorem suum, fugere, & omnes creatures metuere necessum
 habebat. *Creatoris hostis,* est etiam *Creaturarum hostis. Regis rebel-*
lis est subditorum perduellis, Sed miseris Protoplastis *miser cordia Patris*
 contigit, & hic, *judex Apostatarum* factus, in Semine mulieris, cum *Semine*
mulieris, Pater restituendorum evasit, & tanquam *Pater providus,* atq; *Con-*
servator non invidus, & potentia regnum de novo statim aperuit, &
 ipsum peccatorem in Christo, quoad *jus, & dominium,* creaturarum
 quoad antenus restituit: Nec *Fili benevolentia* pœnitentibus, & per pœ-
 nitentiam redeuntibus, denegata fuit, qui, tanquam Semen muli-
 eris, contra serpentem, & omnes copias ejus, *immicitiam* animo concipere,
militiam perpetuam adversus ipsum suscipere, *caput ejus con-*
tere, spolia cuncta, cum primis etiam *jus, & dominium,* in creaturas,
 hostibus contritis eripere, miserisque peccatoribus mortalibus suo
 sanguine, suaque morte reddere voluit. *Spiritus Sanctus* etiam tan-
 quam *Spiritus Dei, seu lucis, & virtutis,* otiosus non fuit, sed homi-
 nem in *viam,* in creaturarum *amicitiam,* in bonorum *Regni potentia*
χοινωνίαν, & in totum *potentie Regnum sine mora temporis reducere voluit.*
Regnum quoque *gratia* Pater in Filio Protoplastis paravit, *Filius,* ut *Pa-*
tris Vox, & λόγος, idem *Regnum* verbo suo fundavit, & per *verbum,* ceu
 primus *Evangelista,* manifestavit; atq; *Spiritus Sanctus,* tanquam *lucis*
 A 2 Spiritus

IO

30.

3

DI

RES

VS

S

CLVI.

4 MYSTERIUM PENTECOSTALE

Spiritus idem illis, adspiravit & illuminatione mentis atque motu, vel afflatu voluntatis, per verbum applicavit, atque sanctificatione sua firmiter appropriavit. Denique Regnum Glorie non alius, quam *Jehova Elobim, Pater, Filius & Spiritus sanctus in vita*, v. 20. post mortem v. 19. protoplastis indicavit, per verbum veritatis intimavit, & per veram fidem in iis confirmavit. *Revelatio Regni Dei triplicis prima facta* fidelibus Patriarchis, & posteris, continua, sicut ex sacris literis id multis demonstrari posset. Nam *Patriarcha, Propheta*, cum aliis viris Θεωπύτοις, hoc triplex Dei Regnum fideliter suis auditoribus proposuerunt, constanter illud in Ecclesia docuerunt, ad omnes tres Personas SS. Trinitatis perspicue retulerunt, inde veras consolationes, & delectationes, militantibus Dei filiis attulerunt. Nobis instar omnium *Rex, & Propheta, David* esse potest, qui suis in Psalmis sapius ex revelatione divina de regno Dei verba fecit, cunctis *Israclitis*, & aliis Dei veris cultoribus *Triplex Dei Regnum* patefecit, & hoc tergeminum Regnum ad *Patrem* modo, modo pariter ad *Filium*, & ad *Spiritum sanctum*, admirando quodam artificio referre voluit. Nos modo nullas de Rege *Patre*, Regnoque vario *Patris*, nec aliquas de Rege *Filio*, vel ejus tergemino Regno, curas & meditationes suscipimus; sed tempori servientes, & *Festo Pentecostali* religiosa debita provirili solventes, *Oracula Pentecostalia* respicientes, in honorem & amorem *Sancti Spiritus*, potissimum *Tergeminum Spiritus Sancti Regnum*, ex manu ductione *Davidis* indagabimus, explicabimus, & ad nostram salutem, ac edificationem accommodabimus. Pulcherrimam ejus occasionem *Regius Psalter* nobis offert in *Psalmo* *LL. 12. 13. 14.* ubi *Tergeminum Dei Regnum* plane plenèq; satis *Spiritui Sancto* tribuit. Nos, pro benedicto *Laboris Pentecostalis* successu *Hymnum S.S.* devote præmittimus:

Veni Sancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tua radium:
 Veni Pater pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.
 Consolator optime, dulcis Hospes anima, dulce refrigerium:
 In labore requies, in æstu temperies, in fletu solatium.
 O lux beatissima, reple cordis intima Tuorum fidelium.
 Sine tuo Numine, nihil est in homine, nihil est innoxium.
 Lava, quod est sordidum, riga, quod est aridum, sana, quod est saucium.
 Flette, quod est rigidum, fove, quod est frigidum, rege, quod est devium.
 Da tuis fidelibus in te confidentibus Sacrum septenarium.
 Da virtutis meritum, da salutis exitum, da perenne gaudium!

I. Textus Hebraicus:

לב טהור כרא לִי אֱלֹהִים ורוח כסון חדש בקרבי :
אֲרִתְּשִׁיכֵנִי מִלִּפְנֵי וְרוּחַ קֹדֶשׁ אֶל־תִּקַּח מִמֶּנִּי :
הַשִּׁיבָה לִי שֵׁשׁוּן יִשְׁעֶךָ וְרוּחַ נְדִיבָה תִּסְמְכֵנִי :

II. Textus Latinus Vulgatus.

12. Cor mundum crea in me DEus, & Spiritum rectum in-
nova in visceribus meis:

13. Ne projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum ne
auferas à me:

14. Redde mihi lætitiã salutaris tui, & Spiritu principali
confirma me.

III. Textus B. Lutheri Germanicus.

12. Schaffe in mir GOTT ein rein Herz/ und gib mir eis-
nen neuen gewissen Geist.

14. Verwirff mich nicht von deinem Angesicht/und nim den
neuen Heiligen Geist nicht von mir.

14. Tröste mich wieder mit deiner Hülffe/ und der freu-
dige Geist enthalte mich.

1.

Meditationem de Regno Tergemino Spiritus Sancti, satisque memo-
rabili, Pentecostalẽ, vel admiranda Regni cujolibet, ad Tertiam Dei-
tatis personam reducendã; per convenientem appropationem, nunc in-
gressuri, ne manibus, quod ajunt, illotis arduum hoc negotium ag-
grediamur, quædam generalia breviter, & leviter producere volu-
mus; ut aliquid inde luminis præsentis meditationi, vel tractationi
Pentecostali contingat.

2. Dicimus igitur (1) Psalmum hunc esse verè penitentialem.
Probat id ipsum (1) Psalmi LI. titulus, quia dicitur Psalmus Davidis,
cum venisset ad eum Nathan Propheta, quando intravit ad Bathsebam
II. Regum. XII. Graviter peccaverat, adulterii non tantum, sed & ho-
miciidii crimine, contra quintum & sextum præceptum; gravem etiam
Epanorthosin nomine Dei per Nathanem Prophetam audiverat; sin-
ceram, seriamque per Dei misericordiam Penitentiam egerat, in cu-
jus

IO

30.

3

DI

RES

VS

IS

CLVI.

jus rei fidem *Psalmum* hunc *pœnitentialem* composuit, & misericordiam *pœnitenti*, tum corde, tum ore, satis celebrare non potuit, sicut statim v. i. luculenter indicat. (2) *Psalmi* *textus*, qui totus totus *pœnitentialis* est, sicut verba nuda recitata quemlibet docere possunt. (3) *Psalmi* *nexus*: Nam omnes *Psalmi* *partes* sunt *pœnitentiales*, sicut *relatio* *pœnitentialis* *partium* *Psalmorum*, in hoc textu, satis ecidenter ostendit. (4) *Pœnitentia* *status*: nam *status* *pœnitentialis* hic est, ut & quoad *gratiam*, & quoad *energiam*, verè sit *practicus*: dū *natura* *pœnitentia* constat, tū *parte* *materiali*, quæ dicitur *Contritio*, respectu *subjecti*, vel *peccatoris*: tum *formali*, quoad *objectum*, quod est *Christus* *salvator* cum *merito* *suo*, per *fidem* *pœnitentialem* apprehenso. *Contritio* vero, cum *fide* sunt *partes* *genuina* *Christianæ* *pœnitentiæ*: *Pœnitentialis* *energia* dicitur *obediencia* *nova*, *bonum* *propositum*, & *studium* *bonorum* *operum*. Hi tres *pœnitentiales* *status*, nimirum *materialis*, *formalis*, & *finalis*, totam sistunt *pœnitentiam*, & totum hunc absolvunt *Psalmum*, quia de *contritione* loquitur *pars* *prima* v. i. ad ii. de *fide* verba facit v. 12. 13. 14. nostri *presentis* *laboris* *subjectum*; & *fructus* *pœnitentiæ* subjungit v. 15. seq. usque ad *finem*. [5] *Psalmorum* *pœnitentialem* *numerus*, quia *septem* *alias* *communiter* *Psalmi* *pœnitentiales* numerantur, nimirum (a) *Psalmus* *sextus*, (b) *Psalmus* *trigesimus* *secundus*, (c) *Psalmus* *trigesimus* *octavus*, (d) *Psalmus* *quingagesimus* *primus*, (e) *Psalmus* *centesimus* *secundus*, (f) *Psalmus* *centesimus* *trigesimus*, (g) *Psalmus* *centesimus* *quadragesimus* *tertius*. Sic igitur *nostrer* *Psalmus* *quingagesimus*, & *primus*, *Cor.* & *Centrū*, omnium *Psalmorum* *pœnitentialem*, qui tres alios ante se præmittit, tres alios post se requirit: Et sic instar *Regis* in *medio* *Regni* *Regiam*, *thronum* *que* *suum* *ponit*, dum *tergeminum* *Spiritus* *Sancti* *Regnum*, accuratis, *emphaticis*, & *mysteriis* *plenissimis*, verbis exponit.

3. (2) *Psalmum* hunc esse plene *pœnitentialem* (α) quoad *plenitudinem* *principiorum*, quia plena *pœnitentia* promanat ex verbo *Legis*, quod parit *contritionem*, & ex *Evangelii* *verbo*, quod parit *fidem*: *Contritio* vero, sicut & *fides*, sunt *partes* *solitariae* *pœnitentiæ*, quæ plenam constituunt, & absolvunt *pœnitentiam*. (β) Ex *plenitudine* *partium*, duæ in *pœnitentia* *seria* tantum *partes* *istæ* reperiuntur, nec aliæ quædam *partes* ad eam constituendam requiruntur. (γ) Ex *plenitudine* *causarū*. *Deus* est *causa* *pœnitentiæ* *principalis*, quem *David* *pœnitens*

hinc

DE TRIPlici REGNO SPIR. S. EX PSAL. LI. 12. 13. 14. 7
 hinc invocatur, & ab eodem *pœnitentiam plenam* impetrat: Et *Spiritus sanctus* ἰδιοποιήσις est ἐργαδικός, qui nec excludit *verbum*, & *Sacramenta*, tanquam *pœnitentia media*, nec ipsum *ministerium*, ceu *veræ pœnitentiæ ministeriale* quoddam *adminiculum* II. Cor. V. 19. 20. *Materia* dicuntur *peccatores*, & *peccata*: David se peccatorem profitetur, & de peccatis maxime conqveritur. *Forma* consistit in *vera, salutariqve conversione*: sic *finis* dicitur *ipsa salus*, cujus respectu Deum suæ salutis, v. 16. nominat. (d) *Ex plenitudine fructuum*, quia *pœnitentia Davidi fructus plenissimos* peperit, tum proximo v. 15. tum ipsi *pœnitentiali subiecto* v. 16. 17. tum *pœnitentiali Domino*, vel *ipsi Deo* v. 18. seq.

4. (3) *Psalmum hunc pœnitentialem esse jure spiritualem, & Spiritus sancti Regnum*. Multis hoc ex *Psalmo* tum explicare, tum *argumentis* demonstrare possemus; sed hac vice brevibus hic agendum erit, ne limites, *disputationi præsentis* positos, transiliamus. Est igitur *Psalmus spiritualis*, dum agit de *Spiritu sancto*, verè *Spiritu Principali*, seu *principali spiritualis & Christiana pœnitentia Causa*: *Spiritus S.* autem *spiritualia sapit*, *spiritualia cupit*, *spiritualia capit*, *spiritualia tradit*, *spiritualia facit*. *Regia* quoque *spiritualis jure* dicitur, quia *cor ejus de Spiritus sancti Regno doctrinam* proponit, & per *omne Regnum* se latissime effundit.

5. Est autem hoc *Regnum Spiritus sancti* nobis in v. 12. 13. 14. propositum, & accuratè, & quoad omnia necessaria puncta, fideliter expositum. Notamus autem hic juxta textum I. *Regnum commune* cum *Patre & Filio*. II. *Regnum proprium*, vel *appropriatum*, quod soli *Spiritus sancto* per *idionem*, vel *appropriationem propriam* est. *Regnum commune* nobis indicatur *Elohim voce*, quæ vox *duplicatione* supponitur, (1) *Materialiter*, quatenus importat *divinam essentiam*, quia sæpius in *sacris literis* per *vocem Elohim* ad *divinam Essentiam ipsam*, quæ communis est omnibus *tribus Personis*, respectus habetur, quando nim. *Essentialia predicata*, i. etiã *Opera*, sine *determinatione suppositione essentiali* requirunt, & ostendunt. (2) *formaliter*, quando vox *Elohim* *conjunctim* *Personas omnes, ternario numero comprehensas*, respicit. (3) *Personaliter*, & *singulariter*, quando pro *singulis personis distinctim* adducitur, ita ut modo notet *personam Patris*, modo *personam Filii*, modo *Personam Spiritus sancti*. *Exempla passim obvia sunt*, & ex *prima revelatione Gen. I.* sæpius has *distinctas suppositiones* indicavimus. 6. Nec

IO

30.

3

DI

RES

IVS

ES

CLVI.

MYSTERIUM PENTECOSTALE

6. Nec abludit *Psalmus* hic *Davidis penitentialis*. Non incommode dicitur, quod vox *Elohim* supponatur, (1) essentialiter v. 1. *Miserere mei Deus, vel Elohim, secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam*: ubi non obscure *subjectum essentialia* vox *Elohim* indicare, vel etiam postulare videtur, tum propria *essentialia predicata*, vel *attributa*, nimirum partim *Dei misericordia*, quæ communiter inter *essentialia propria* refertur, & *Patri, Filio, Sanctoq; Spiritui*, per *Essentiam* competere dicitur: partim *multitudo miserationum divinarum*, quæ prorsus *in finita*, quia *quantus ipse, tanta pariter ejus est misericordia* Sir. II. 23. Deus autem *in finitus est*, cum sit *magnus Dominus, & laudabilis*, dum *magnitudinis ejus non est finis* *Psal. CXLV. 3.* Tum *essentialia opera*, quia statim ab initio: dicitur *Miserere mei Deus, vel Elohim*. Sicuti autem ejus *misericordia* dicitur *essentialis*, sic etiam *ratio misereri peccatorum opus essentialia* designat: Deinde in commate secundo subjungitur, *dele meam iniquitatem: iniquitas est avopla, vel peccatum, & lædit divinam justitiam, quæ præcipit avopla, consequenter etiam offendit divinam essentiam, cum justitia sit itidem attributum essentialia verissimum.*

7. (2) *Personaliter* v. 12. ubi pariter vox *Elohim* occurrit, sed *personalem significationem* omnium trium personarum attendere deprehenditur, tum quia *nomine Elohim*, in *primo, vel immediato, proprio, vel definitivo* significato, tres personas significare perhibetur, sicut patet ex *Definitione Dei*, quando *Jehova Elohim* describitur, ubi vox *Jehova* *conceptum essentialia*, & velut *communem*, sed *Elohim* *conceptum personalem*, & *proprium* indicare dicitur, quod *Deus sit Essentia*, in *tribus Personis, Patre, Filio, & Spiritu sancto*; tum quia *creandi verbum* adjungitur, & sic *ad historiam creationis* respicitur, ubi tres *Elohim* introducuntur, & ab invicem distinguuntur, quia *Creator* dicitur *Elohim primus, Dicens Pater, Elohim secundus, seu faciens, Filius, & Elohim Tertius, seu Spiritus Sanctus*, ut *Elohim videns* v. 4. & *Elohim sanctificans*, Gen. II, 2. 3. *Elohim* igitur *Creator* est, *Elohim Pater, Filius, & Spiritus Sanctus*; tum quia *ad hunc Elohim Spiritus Sanctus* refertur, sicut ex pluribus versiculis est apertum v. 12. 13. & 14.

8. (3) *Singulariter*, dum *tribus in versiculis post oraculum nostrum*, adhuc *Nomen Elohim* magna cum *Emphasi* producitur (1) de *Deo*, vel *Elohim*

DE TRIPLICI REGNO SPIR. S. EX PSAL. LI. 12. 13. 14.

Elohim Salvatore v. 16. ubi dicitur *אלהים אשר עשה לנו*: Elohim DEUS salutis, & à peccatis, vel sanguinibus, suo sanguine liberare, quia sanguis Jesu Christi, Filii Dei, nos emundat ab omni peccato I. Joh. 1. 7. adeoque verus Salvator, in cujus justitia lingua peccatorum exultat, cum ipse peccatoribus à Deo factus sit justitia I. Cor. I. 30. (2) De Deo vel Elohim sanctificatore, penitentiæ Doctore, vel autore, sacrificiorum spiritualium datore, & promotore, qui Spiritus sanctus est v. 19. Sacrificium Elohim, Spiritus contribulatus, cor contritum Elohim non despiciet: sicut enim penitentiæ duabus constat partibus, contritione scilicet & fide; sic Spiritus Sanctus est Spiritus contritionis & compunctionis per legem, Act. II, 37. & Spiritus fidei II. Cor. IV. 12. per Evangelium, quod est verbum fidei, Rom. X. 8. (3) De Deo, & Elohim Creatore, vel Edificatore v. 10. Benigne fac Elohim, Pater omnis benignitatis, & Pater misericordiarum II. Cor. I. 3. in bona voluntate tua, secundum quam donas Mediatorem Filium, & sanctificatorem Spiritum, ut adificentur muri Jerusalem, per Creatorem, & Conservatorem Patrem, & creabuntur hæc in generationem alteram, & populus, qui creabitur, laudabit Dominum, Psalm. CII. 19.

9. Huic Elohim Trino, Patri, Filio, & Spiritui sancto, citra dubium Terminus Dei Regnum attribuendum, quod multis, & declarari, & demonstrari posset, si modo nostri foret hoc instituti; licet plurimis hoc superius ex Gen. III. jam indicaverimus; hoc loco saltim illud monemus, & urgemus, quod omnia, quæ Spiritui Sancto, juxta præsens Oraculum pentecostale, tribuuntur, etiam ad Elohim, Deum Trinum, referri possint ac debeant, cum Nomen Elohim pro DEO Trino, P. F. Spiritu Sancto, supponatur. Sed hæc de Regno communi, Patri, Filii, sanctiq; spiritus, allegasse sufficiant.

10. (II) Regnum proprium, quod soli Spiritui sancto per Davidem appropriatum. Et hoc verè dicitur esse Regnum tergeminum, De hoc triplici Spiritus Sancti Regno plurima, secundum incomprehensibiles, & ineffabiles textus hujus divitias, meditari, simulq; commentari possemus, si vastissimum aliquem commentarium colligere, vel conscribere vellemus: jam inter angustos præsens Disputatio cogitur cancellos, ideo pauca saltim mysteria paucis verbis annotabimus, & explicabimus.

11. Adducimus igitur (1.) Termini Sancti Spiritus Regni veram Existentiæ, quæ partim absoluta, partim relativa; prior ratione Spiritus

B

ritus

IO

30.

3

DI

RES

IVS

ES

CLVI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

ritus Sancti, *posterior*. ratione præsentis Oraculi consideratur; *prior* ratione generalis verbi Dei; *posterior* ratione Specialis hujus Psalmi; *prior* extra textum, *posterior* juxta, vel intra textum; *prior* ratione cujusq; revelationis, *posterior* ratione præsentis introductionis; *prior* est indeterminata, *posterior* determinata; *prior* ratione propriæ essentiæ, *posterior* ratione mysticæ pœnitentiæ &c.

12. Quod autem, quoad absolutam Existentiã, Spiritui sancto competat *tergeminum* Regnum, & *Potentia*, & *Gratiæ*, & *Gloriæ*, sine difficultate confirmatur, (1) ex Spiritus Sancti divina Essentiã, quia Spiritus Sanctus verus *Jehova*, *Ens Entium*, *Essentiã Essentiarum*, super omnia, quã ratione summus *Rex est*, & omne Regnum per Essentiã ipsi subjacet. [2] Ex Divina Spiritus Subsistentiã, quia divina *persona Spiritus Sanctus est*; Divina vero *Persona*, non tantum infinite subsistens, sed etiam infinite intelligens est, adeoque sua Sapienciã cuncta Regna sapientissime regit. (3) ex divina personarum *omogonia*, quia *Patri, Filioque, Spiritus Sanctus* *omogonios* est, adeoque quoad omnia simpliciter idem cum *Patre, & Filio*, simulque cum iisdem *Rex est*, quoad omne, Regnum, quod dicitur aliàs *tergeminum*. (4) Ex divina Spiritus *Permanentiã*, quia, *Regis instar*, cum *Patre, Filioque*, cunctis præest, cuncta regit in quolibet DEi Regno. (5) Ex divina Spiritus *omogonapliã*, vel etiam *omogonologia*. (6) ex divina Spiritus *Gloriã*, cum sit Spiritus *Gloriæ* I. Pet. IV. 14. (7) ex divina Spiritus *omogonopliã*, quia Spiritus in omnibus omnia, quoad omne Dei Regnum, omnipotenter operatur I. Cor. XII. 6. Nam operatur Spiritus sanctus variis modis in Regno *potentiã*, dum statim in principio creationis ad regnum *potentiã* verè constituendum, creaturis omnibus incubuit, easque mirabiliter incubatione sua statim ad *Esse* suum præparare, seu formare voluit, & ab eo tempore semper, tanquam Spiritus *Universitatis*, totum terrarum orbem, vel etiam mundum ipsum, operatione sua replere constituit, Sap. I, 7. Operatur etiam variis modis in Regno *Gratiã*, tum quoad hominum peccatorum *regenerationem* Job. III. 5. 6. tum quoad hominum *regenerationem renovationem* Eph. IV. 23. dum renovari jubemur in Spiritu; tum quoad ipsam *Sanctificationem*, vel alia spiritualia, quã textus noster producit, opera: Operatur denique variis modis, & ad Regnum *Gloriã*, simulque in ipso regno *Gloriã*, dum

DE TRIPLICI REGNO SPIR. S. EX PSAL. LI. 12. 13. 14. 11

dum verè dicitur *Spiritus Gloria*, I. Pet. IV. 14. cum *ab eo* sit omnis gloria, in *eo* sit omnis gloria, per eum nobis contingat omnis gloria, secundum eius dispensationem præparemur ad gloriam, & ad ipsum *Spiritum Sanctum* tendat omnis nostra Gloria. Sic citra dubium, competit Sancto Spiritui, quoad mirabiles operationes, omne Dei Regnum, quod in sacris literis divinitus nobis revelatum. (7) *Ex Regia Sancti Spiritus Oeconomia*, quia *Spiritus Sanctus* certam *Oeconomiam* administrat in Regno *Potentis*, cujus respectu Gen. I. statim dicitur *Elohim videns* vel *providens*, atque distinctam à *Patre*, ceu *Creatore Dicente*, & à *Filio, Verbo*, vel *Elohim Faciente*, dispensationem instituens; aliam vero *Oeconomiam* attendit, quoad Regnum *Gratie*, dū *Ei*, tanquam *Elohim Tertio*, cap. II. 3. *Sanctificatio*, vel etiam in Ecclesia Cap. VI. 3. hominum omnium gubernatio, tribuitur, quoniam alias & *malis*, tanquam *Spiritus iudicii*, per legem iudicat, Es. IV. 4. Job. XVI. 8. seq; bonos autem in via recta semper ambulare facit, Psal. CXLIII. 10. Tandem aliam *Oeconomiam*, quoad Regnum *Gloria*, respicit, quia, tanquam *Spiritus quiescentis*, seu *filiationis*, Rom. II. 15. Dei Filios ad optivos glorificat, vel ad gloriam præparat v. 30. Quos enim prædestinavit, hos & vocavit, & quos vocavit, hos & justificavit, quos autem justificavit, illos & glorificavit, ut sint heredes Dei, & heredes Christi, dum enim *compatiuntur*, etiam simul *conglorificantur* v. 17. ut Christus eos, tanquam *oves*, & *Electos*, ad Regnum *Gloria* perducere, simul à dextris in Extremo iudicio constituere, & tanquam Regni *Gloria* cives, in Regnum *Patris Hæreditarium* introducere possit. Matt. XXV. 34. (9) *Ex Regia Spiritus sagaxia*, quia *Spiritus Sanctus* in triplici Dei Regno, non ut *Rex absens*, sed ut *presens*, imò *presentissimus*, gubernat, dum in Regno *potentia* mundum, & omnes creaturas replet Sap. I. 7. in Regno *Gratie*, tanquam *Spiritus gratia*, Zach. XII. 10 totam Ecclesiam, & omnes fideles, ut Regni *Gratie* cives, inhabitat, cum sint eius templum I. Cor. III. 16. VI. 19. Regnum *Gloria*, ceu *Dominus gloria*, semper ornat, & exornat, sicut propterea *Seraphim*, continui Regni *Gloria* præcones, & Cantores, hunc *Gloria Dominum* indefinenter celebrant, Esa. VI. 3. Conf. Act. XXVIII. 25.

13. Quoad relativam considerationem, *Existentia Tergemini Regni Spiritus Sancti* patet itidem ex Oraculo nostro (1) ex *tergemino* ver-

B 2

sculo,

IO

30.

3

DI

RES

IVS

ES

CLVI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

ficulo, quia tres versiculi notantur in oraculo presenti, neque plures, neque pauciores, qui versiculi designant tria Spiritus regna, non quoad externum, & formalem positum, dum oracula satis multa tribus constant versiculis, neque tamen tria Spiritus Sancti Regna probant; sed quoad materialis applicationis statum, dum cætera sunt hic paria, quæ simul conferenda. (2) *Ex tergemino titulo*, quia titulus Spiritus, maxima cum Emphasi, trina vice repetitur, & singulis versiculis semel inseritur, qui Titulus, non quoad identicam repetitionem, sed quoad distinctam relationem, tergeminum Spiritus Regnum confirmat. (3) *Ex tergemino territorio*, quia magna cum admiratione cernimus, quod unusquisque Titulus habeat suum peculiare territorium, suum peculiare regnum, in quo Spiritus distincte variis modis Regnat. (4) *Ex tergemino, vereque regio proprio, vel attributo*, dum in primo regno Spiritus est *rectus*, vereque Spiritus creatæ certitudinis: sicut hominem Deus fecit *ישר*, *rectum & perfectum*; sic etiam creatura quælibet recte, beneque producta, quia vidit *Elohim* cuncta, quæ fecerat, (nimirum *Elohim* Videns, qui Spiritus Sanctus, *Elohim* Dicenti, Patri, *Elohim* facienti, Filio, contradistinctus) & ecce valde bona fuerunt Gen. I, 31. In secundo regno Spiritus est *ישר קדש* Sanctitatis, vel *sanctus*, qui sanctificat in Regno gratia v. 13. In tertio regno Spiritus est *נריבה*, *principalis, liberalis, spontaneus &c. plenæ, perfectæque voluntatis, meræ libertatis gloriosæ, principalisque dignitatis*, qui nos in Regno gloria faciet *Principes, & Reges Gloria* Apoc. I, 6. (5) *Ex tergemino, vereque regio artificio*, quod in primo regno dicitur *operosa*, vereque regia creationis, & productionis, in secundo dicitur artificium *gratiosa, vereque regia conservationis, cohabitationis, & inhabitationis*, sicut *Reges* subditis cohabitant, & regnum suum inhabitant: in tertio dicitur *gloriosa salvationis, latificationis, & confirmationis*, quod est *Regni Gloria*. (6) *Ex tergemino privilegio*, quod dicitur, in primo Regno privilegium *natura*, in secundo privilegium *gratia*, in tertio privilegium *gloriæ*. (7) *Ex tergemino hujus regis Opificio*, quia Spiritus Sanctus, ut Rex potentissimus, & actuosissimus, non in uno, sed in omni Regno suos regios, vereque divinos effectus parit, & in distinctis regnis etiam opificia distincta producit. Nam in regno potentia,

DE TRIPLICI REGNO SPIR. S. EX PSAL. LI. 12. 13. 14. 13
ita juxta v. 12. verè divinum opificium de Spiritu Sancto prædicatur,
quod nimirum sit Spiritus Creator, & per creationem, vel propriam,
vel translata, aut analogicam, opificium suum producat, & in
hoc Regno Potentia creationis officinam possideat, ac in eo semper o-
pus suum faciat; In Regno gratie non modo præsens, sed etiam
mirabiliter agens est, dum peccatores, etiam graviore, qualis e-
rat David, adulter, & homicida, verè sanctificat, & sanctificando pul-
cherrimū in Sanctorū hominum personis opificiū manifestat. O quot
reperiuntur in Regno Gratia, *παυλὸς* ita dicto, peccatores impuri, vel
immundi, qui beneficio sanctificationis egent, & in officina Spiritus, &
sanctificationis, beneficium sanctitatis consequuntur. In Regno gloria plenam salutem I. Pet. I. 9. meram consolationem Luc. XVI. 25. & gloriosis-
simam letitiam, vel exaltationem operatur v. 14. (8) Ex tergemino Re-
gis asylo. sicut enim olim homicide, propter homicidium fortuitum, asy-
la sua, vel civitates refugii divinitus consequerentur: sic peccatores,
non tantum sunt aliorum, sed sui ipsius occisores, & ἀδόξοιτες, dum
per varia peccata, sapius etiam scelera, sicut hic in exemplo Da-
vidis videre licet, sibi mortem, imprimis spiritualem, attrahunt, qui-
bus regnum Sancti Spiritus asyllum paratur in Regno potentia, sicut
David ex gratia Spiritus, Regium suum officium, & ipsum Regnum
retinebat, & regiam super Israeliticum populum administrationem ex-
ercebat; cum primis autem, in Regno gratia pœnitentibus precibus,
& efficacissimis suspiriis obtinebat, ne turpiter, & damnabiliter à fa-
cie Domini gratiosa recedere necessum haberet, aut Spiritum san-
ctum amitteret; sed potius ab hoc Spiritu, sanctitatis Autore, & Do-
natore liberalissimo, veram sanctificationem acciperet, & penteco-
stalem sanctitatem abundanter suscipere, quæ ex fide præsentissi-
mum est gratiæ habitaculum, asyllum, & refugium. Regnum gloria
quod etiam v. 14. Spiritui Sancto tribuitur, tutissimum est asyllum, quod
nec Diabolus, nec ejus lictores, persecutores, nec mala quævis alia, post
hanc vitam admittit, sed in omnib; pacis, quietis & domicilium con-
cedit, & omnem sufficientiam, in perpetua salute, continua, ve-
reqve vivifica consolatione, & gloriosa exultatione, placidissima hal-
syonia promittit non tantum, sed etiam ipsa consistit.

B 3

14. (III) Ter-

IO

30.

3

DI

RES

IVS

ES

ECLVI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

14. [II] *Tergemini Spiritus Sancti regni veram differentiam, sic, juxta nostrū oraculum, modis quam plurimis differunt, (1) distinctis versiculis, quia primum introducit v. 12. secundū v. 13. tertium v. 14. (2) distinctis nominibus, dum primum dicitur Regnum potentia, secundum regnum gratia, tertium regnū gloria. (3) distinctis Regis titulis, quia primus titulus est Spiritus, v. 12. secundus titulus est Spiritus, v. 13. tertius titulus est Spiritus, v. 14. Unus est Spiritus, unus Rex, sed distinctus utriusque respectus. (4) distinctis ordinis classibus, quia Regnum potentia primæ classis est, dum tam à Regno Gloria, quam Gratia, præsupponitur, & prærequiritur; sic Regnū Gratia secundæ, Regnū gloria tertiæ, vel ultimæ classis, aut ordinis. (5) distinctis Regis idiomatibus & axiomatibus, quia, quoad primum Regnum, Spiritus sanctus est Rex potentissimus, quoad secundum gratiosissimus, quoad tertium rex gloriosissimus. (6) distinctis mediis, dum in primo Regno dominatur divina potentia Spiritus S. seu virtutes; sed in secundo divina gratia, vel misericordia, in tertio vere Rex hic administrat Regnū divina magnificentia, seu gloria. (7) Administrationis actibus, quia potentia Regnum administratur actu causalis energias, vel creationis; gratia Regnum actu spiritualis παρησιας, vel in habitationis; Gloria Regnum actu celestis πολιτιας, & glorificationis. (8) Regalibus dotibus, quia Regnum potentia donat creationis relictitudinem per Spiritum Rectū, dum causa prima nunquā vera non operatur, & revocat ad relictitudinē aberrationes causarum secundarum, gratia Regnum dat sanctificati certitudinem, per Spiritum sanctum inhabitantem corda nostra, vel etiam sanctitatem veram operantem, v. 13. Gloria regnum dat læticia celestis multitudinem, salutis omni generis plenitudinem, & plenam dignitatis celsitudinem v. 14. (9) distinctis incolis atque civibus, quia regnum potentia fovet homines, ut creaturas, potentia divinæ per, & propter naturam egenam cupidas, cum secunda causa sine prima nihil possit tentare, vel etiā præstare valeat: Regnū gratia attendit homines ut fideles, per gratiā divinam, ex operatione Spiritus Sancti salvandos: Regnū gloria respicit homines, ut electos, divinā gloria beandos. (10) distinctis locis, vel receptaculis, quia Spiritus Sancti Regnum potentia datur in mundo, Regnum gratia in Ecclesia, Regnum gloria tantum in cælo, vel. πῶς beatorum.*

15. (III.) *Tergemini Spiritus Sancti Regni* pulcherrimam eminentiam, quæ conspicitur in variis Regnorum, usque distinctis proprietatibus, & axiomatibus, dum omnibus his Regnis tribuitur, (1) *Proprietas*, vel *Axioma Divinitatis*, quia Regnum potentia Spiritus Sancti, regnum vere divinum, Regnum quoque gratia divinum, Regnum denique gloria merè divinum, dum hoc omne regnum DEi Regnum. (2) *Proprietas*, vel *Axioma Majestatis*; sicut enim omne regnum sua Majestate gaudet, & nullum prorsus regnum, vere tale, sine regia Majestate, vel summa potestate consistere potest; sic etiã omne Regnum Spiritus Sancti regia Majestate plenissimum; dum regnum potentia Spiritus Sancti micat Majestate summa. Nam in Regno Potentia Spiritus Sancti splendet omnipotentia divina, dum omnipotenter Spiritus Sanctus in eo virtute divina regnat, omnia creat, servat omnia, gubernat omnia; Sic, & in Regno Gratia, clementer omnes respicit, oculis gratia misericorditer aspicit, auribus gratia clementer audit, gratia pedibus ad opem ferendam cito pergit, manibus gratia largiter omnia distribuit, imprimis sanctitatis beneficia liberaliter fidelibus attribuit &c. In Gloria Regno, Majestatici Regis instar, salutem omnem operatur, plena consolatione cunctos erigere conatur, & lætitia Gloriosa corda, vel animas in æternum exhilarare medicatur. (3) *Proprietas*, I. *axioma Regie Dignitatis*, vel autoritatis, quæ citra dubium in omnibus Spiritus Sancti regnis invenitur. (4) *Proprietas*, I. *axioma Universalitatis*, quia potentia regnum ad omnes creaturas, Gratia Regnum primum ad omnes credentes, postmodum ad omnes Electos; Gloria Regnum ad omnes beatos se latissime diffundit. (5) *Proprietas*, & *Axioma causalis activitatis*, dum unumquodlibet Regnum suam sibi competentem, & objectis genuinis convenientem, requirit, & exigit *activitatem*, siquidem potentia regnum mediis divine virtutis potenter creaturas format, sustentat, conservat, atque gubernat; Gratia Regnum homines peccatores Gratia mediis, ad gratiam amissam reducit, fideles in eadem custodit, & ad gratia studia, vel opera semper accendit; Regnum Gloria denique reprobos excludit, & ad æternam ignominiam detrudit; è contra verò secundum judicium absolutionis Electos recipit, & æterna gloria, seu felicitate, cives cæli, per omnia seculorum secula, coronare contendit. &c.

IV. Spe-

IO

30.

3

IDI

RES

IVS

ES

CCLVI.

EX OFFICINA LANGENHEMIANA.

16 MYSTERIUM PENTEC. DE TRIPLICI REGNO SP. S.

17. (III) *Specialem tergemini Spiritus Sancti Regni naturam, vel essentiam*: sic notandum, quod omne Regnum sit *practicum*, quemadmodum propterea consideratur in *Politicis*, parte *Philosophia Practica*, nec aliter, quam *practica methodo* proponitur, nec in aliis, nisi *practicis* partibus conspiciatur. Partes autem, vel requisita, cujuslibet *praxeos*, ad *cernarium* numerum revocantur. Datur enim in qualibet *Praxi* (1) *Finis*, qui dicitur de jure *bonum publicum*, veraque felicitas, dum hæc primum intendi debet. *Hic* enim primum in *praxi* qualibet *intenditur*, imò tum *alpha*, tum *Omega*, cujuslibet *praxeos* dicitur; siquidem est *primus* in *intentione*; sicut *ultimus* in *executione*: primum mobile vocatur, quod omnia media movet, & ad sufficientiam usque colligit, ut per ea *finis* in *subjectum* convenienter, & sufficienter introducat. (2) *Subjectum*, quod sunt Personæ, tum *imperantes*, vel *Regentes*, tum *parentes* I. *subditi*, quibus *Finis* destinatur, & tanquam *finis* in hoc *subjectum* introducit. *Finis* enim est *subjecti finis*, dum *subjecto*, ceu *finis*, objicitur; & *subjectum finis* est *subjectum*, quod ipsi fini subicitur, & per mediorum usum ad finem recipiendum aptum redditur. (3) *Media*, quæ sunt, vel *producentia*, nim. à *priori*, vel *administrantia*, à *formali*, vel *conservantia*, cum *non minor sit virtus, quam querere, parta tueri*. Talia *media* citra dubium in omni *Regno* communi, vel *civili*, necessaria sunt, cum *finis* non sit in *subjecto*, nec ante convenientem *Mediorum* usum in *subjecto* dari, nec sine *Mediis* in eo manere possit. Hæc tria quoque, juxta præsens *Oraculum*, in quolibet *Spiritus* *Regno* notantur, & ad usum *Pentecostalem* explicantur, ac spiritaliter applicantur. Nam hoc ad oculum lectoribus omnibus, universis ac singulis, demonstrari potest, quod regnum unum quodlibet suam propriam habeat *sedem*, suum proprium *Regem*, suum proprium *statum*, suum proprium *Regimen*, suam peculiarem *Regiminis normam*, atque *formam*, sua propria *media*, suam propriam *administrationem*, suas proprias *evangelicas*, suos proprios *effectus*, suas peculiarem, & convenientes *dotes*, sua propria *privilegia*, sua propria *beneficia*, vel quæ sunt alia, quemadmodum sequentes *Disputationes* luculenter edocent, quando juxta *distinctos versiculos* *Oraculi* nostri, secundum *verborum positum*, *distinctum Spiritus Sancti* *Regna* considerabimus.

